

denne Myndighed, saa meget desto bedre, men jeg tror ikke, at man kan det; man maa vise Lillid til dem, der skulle bestyre Fattigvæsenet, og gaa den Vej, som Lovforslaget i det Væsentlige er gaaet, idet det saa temmelig giver den Balget imellem, hvorledes de ville understøtte, og for Dvrigt stole paa, at de ville være tilstrækkelig forstandige og humane i Udøvelsen; thi det er ganske vist, at naar man ser paa forskjellige Bestemmelser, som ere fremhævede af den ærede Indenrigsminister, kan der være Ting, som En og Anden har Vanskelighed ved at erkjende for hensigtsmæssige under alle Forhold; men det kommer ved en Lovgivning om Fattigvæsenet, der først saar sin Betydning, naar den anvendes, an paa, at de, der anvende den, gjøre det i den rette Maad, det er ganske vist umuligt at stille det anderledes end saa, at man giver nogen Bemyndigelse i Bestemmelserne og Frihed i Anvendelsen og for Resten stoler paa, at man lever i en Tidsalder, hvor man dog har Die for Humanitetens Krav, saa at det, der efter Forholdene bliver det sande Humane, kommer frem. Man tør heller ikke afholde sig fra den Betragtning, at der gives svage Mennesker, for hvem det intet Gode er at have ubetinget og fri Udgang til ukontrolleret at faae Hjælp af det Offentlige; der er Mange, for hvem det skal en Spore til — det har det ærede Medlem erkjendt —, for hvem Fattiganstalten maa staa bag ved som en Trudsel. Ja, ganske vist, jeg tror, at det i mange Tilfælde er godt at henvise dertil, men jeg er overbevist om, at naar man vil tage og henvise netop Nogle af dem, som det er naturligt og ønskeligt at henvise til disse egentlige Arbejdsanstalter, vil man netop faae stærke Breidelser for Mangel paa Humanitet. Jeg tror derimod nok, at man ved Hjælp af det, som mange Medlemmer ikke have syntes om, nemlig Fattiggaardene, kan komme noget ind i en heldigere Retning. Jeg skal dvøle et Dieblik ved disse Institutioner, særlig af Hensyn til, at man i det Hele her ikke synes om dem. Der er en Ting, der noget overjes, naar man taler om Fattiggaardene; det er den faktiske Tilstand paa Steder, hvor man ikke har nogen Fattiggaard. Jeg hænger mig ikke i Udtrykket Fattiggaard; thi jeg siger til saadanne Institutioner under Fattigvæsenet, hvor man paa en mere samlet Maade spørger for de Paagældendes Forpleining og Underhold. Der er Steder, hvor man ikke har saadanne Institutioner, og det er mange Steder. Hvorledes ser som Regel Fattigvæsenet ud der? Ser det bedre ud i human Henseende, end hvor man har Fattiganstalter? Jeg tror det ikke. Forsørgelsen sker i meget tvivlsomme Boliger, med Hensyn til hvilke det mange Gange er et stort Spørgsmaal, om de kunne kaldes passende Boliger, og der gives Brændsel, Naturalier og Fødevarer til Folk, der have overordentlig ondt ved at skaffe sig Udbytte af de Naturalier, der leveres dem, idet hver En-

kelt skal gjøre det for sit Bedkommende. Saa vist som en Anstalt, der samler de Fattige, i mange Tilfælde modtages med Mistro, saa vist er den i mange Tilfælde senere bleven paafjønnet af dem, der skulle forsjørges, naar den har virket i nogen Tid. Jeg veed vel, at der er Steder, hvor man er gaaet for vidt, har taget det for strengt, givet Anstalten for meget Karakter af Arbejdsanstalt, men det maa man kunne forhindre gjennem Overbestyrelsen, og saa ville Kommunerne efterhaanden komme bort deraf. Derimod er det i mange Tilfælde vist, at det for de Paagældende har været et Fremskridt, Noget, de have paafjønnet, men det er lige saa vist, at det paa den anden Side ikke altid har været til Økonomi for Kommunerne; de have dog i Reglen tilfredsstillet Kommunalbestyrelserne, fordi de der kunne se Nytten af ethvert Skridt, som gjøres. Det følger af sig selv, at man aldrig kan komme derhen, at man paa egentlige Fattiggaarde skulde anbringe hvert eneste Menneske, der skulde have Understøttelse; det vilde være fuldstændig uimeligt og forkasteligt, ogsaa i økonomisk Henseende, og der er her en praktisk Maalestof, som Kommunerne ville anlægge, naar de ikke forstaa at vælge andet og bedre Grundlag. Jeg sætter, at man staar paa det Standpunkt, at man vil gjøre, hvad der koster mindst, saa siger man dog: naar en Person koster saa meget paa Fattiggaarden, men han kun behøver en mindre Understøttelse, bliver han udenfor. Det er altsaa en Slags Garantifor, at man ikke for rene ubetydelige Tilfældes Skyld smider Folk ind paa Fattiggaarden; de eneste Tilfælde, hvori dette kan ske, er i Sygdomstilfælde hvor der er Hospital forbunden dermed, men saa maa man ogsaa erkjende, at det i Reglen kan være heldigt og velgjørende for de Bedkommende, om hvem der er Tale. Det ærede Medlem for Beile Amts 3die Valgkreds (Th. Nielsen) talte ogsaa om værdige og uverdige Trængende. Jeg ventte at faae noget Medhold hos det ærede Medlem, thi han opstillede den Fordring, at Sogneraadene ikke maatte fastslaa Forskjellen mellem de to Slags Trængende, og han synes med mig at være enig i, at det i mange Tilfælde vil være vanskeligt og næsten umuligt. Det ærede Medlem opstillede til Gjengæld som sit Maal at bringe det dertil, at de Bedkommende gjorde Skjel mellem sig selv. Ja, kunne vi bringe det dertil, saa vil jeg lykønske dem, der kunne bringe os ind paa denne Vej. Man kan naturligvis bestrebe sig paa bedste Maade derfor; men jeg tror, at der her er opstillet et Ideal, som man ikke naaer, men selv om man raabede over nok saa store Midler dertil — og det ærede Medlem var ikke saa ganske forlegen for at finde forskjellige Midler, der formentes at kunne finde passende Anvendelse i den Retning — selv om han fik Lov at raabe, vilde man kun gjøre et Skridt fremad, men alligevel ikke naae Maalet,